

**MREŽA
UDRUGA
ZAGOR**

MLADI NA TRŽIŠTU RADA

Istraživački izvještaj

Anja Repalust

Irena Velimirović

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.

Sadržaj

Uvod	3
1. Metodologija	4
2. Rezultati istraživanja.....	5
2.1 Socio-demografske karakteristike	5
2.2 Školovanje	6
2.2.1 Niže obrazovani/e	7
i. Više i visoko obrazovani/e	9
2.3. Trenutni radni status	11
2.3.1 Zaposleni.....	11
2.4 Dosadašnja zaposlenja : intervjui za posao i ugovori o radu.....	16
2.5 Privatni život i emocionalna stanja.....	17
2.5.1 Zadovoljstvo životom	17
2.5.2 Tjeskoba	19
2.5.3 Strahovi vezani za budućnost.....	20
2.6 Preseljenje u inozemstvo	22
2.7 Stavovi o položaju vlastite struke	23
Zaključak	25

Uvod

Nezaposlenost mladih je problem svjetskih razmjera, koji je svoju ekspanziju doživio osobito nakon svjetske ekonomske krize 2008. Kao izravna posljedica krize, stopa nezaposlenosti mladih u Hrvatskoj je narasla. U posebno teškom položaju su mlade žene zbog dvostruke diskriminacije – temeljene na spolu i dobi. Diskriminacija na temelju spola ionako je najprisutnija upravo u svijetu rada i u procesima zapošljavanja

Visoka stopa nezaposlenosti, a potom i neusklađenost obrazovnog sustava s tržištem rada, konstantna rezanja radničkih prava, rast troškova života i slično, gorući su društveni problemi koji čine život mladih danas, nakon izlaska iz školovanja, vrlo teškim. U posebno teškom položaju su mlade žene zbog dvostruke diskriminacije – temeljene na spolu i dobi. Najvažniji pokazatelj neravnopravnosti je činjenica da žene čine 52,9% nezaposlenih, te su podložne različitim oblicima diskriminacije pri zapošljavanju i prilikom napredovanja u karijeri, zbog dobi, reproduktivnog statusa ili predrasuda i stereotipa o ulogama i sposobnostima žena. Žene predstavljaju 60% visoko obrazovnog kadra proizašlog sa visokih učilišta u zadnjih 5 godina, međutim, stopa radne aktivnosti žena iznosi niskih 43%. Područja djelatnosti u kojima žene predstavljaju većinu sastoje se uglavnom od poslova koji se tradicionalno smatraju prigodnima za žensku rodnu ulogu.

Budući da nadležne institucije mlade promatraju kao homogenu skupinu, ne izlaze u javnost s analiziranim podacima i/ili statistikama vezanim uz mlade i svijet rada cilj ovog istraživanja je dobiti pregled položaja mladih na tržištu rada s naglaskom na žene. Podatci će se odnositi na mlade koji su u zadnje dvije godine izašli iz sustava obrazovanja, kako bi vidjeli jesu li se zaposlili, ako jesu na kakve poslove i oblike rada. Te informacije ključne su za kreiranje adekvatnih poruka kampanje kao i za daljnje zagovaračke aktivnosti u dijelu kreiranja rodno osjetljivih i mladima prilagođenih javnih politika. Podatci će biti maksimalno rodno segregirani kako bismo dobili uvid u specifičan položaj mladih žena u svijetu rada.

1. Metodologija

Istraživanje je provedeno putem *online* ankete pomoću *google docs* alata za izradu upitnika, a podaci su prikupljeni u periodu od 13. siječnja do 8. veljače 2015.

Populaciju koja je obuhvaćena istraživanjem čine svi mladi između 18 i 30 godina koji su završili neki oblik školovanja te se trenutno nalaze na tržištu rada u bilo kojem statusu.

Upitnik je obuhvaćao nekoliko tematskih cjelina – sociodemografske karakteristike, podaci o obrazovanju, radni status te različite informacije vezane uz zaposlenje. Također nas je zanimalo na koji način nezaposlene osobe financiraju svoje životne potrebe te je li zaposlenim osobama njihova plaća dovoljna za pokrivanje troškova. Zadovoljstvo poslom te doživljavanje neugodnih iskustava na radnom mjestu te osobnih pitanja na intervjuu za posao također su teme uključene u ovo istraživanje. Zanimalo nas je i koliko su mladi ljudi zadovoljni svojim životom, koji su njihovi planovi, a koji strahovi vezani uz budućnost te doživljavanje različitih tjeskobnih stanja. S obzirom na aktualnost pitanja iseljavanja mladih, upitnik je sadržavao i pitanja o eventualnim planovima za preseljenje u inozemstvo te razlozima za to. Na kraju, ostavljen je prostor ukoliko žele podijeliti neko svoje iskustvo vezano uz tržište rada.

Pozivi na uključivanje u istraživanje slani su na nekoliko načina: partner projekta, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina slao je pozive na e-mail adrese svojih korisnika, pozivi su poslani na *mailing* liste udruga te putem *facebook* stranice, te su pozivi također poslani za objave u medijima.

2. Rezultati istraživanja

2.1 Socio-demografske karakteristike

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 2947 osoba, od čega 77,2% žena i 22,6% muškaraca. Nadzastupljenost žena i podzastupljenost muškaraca nije iznimka u ovom istraživanju, trend češćeg ispunjavanja anketa od strane žena, trend je koji prate sva *online* istraživanja i u Hrvatskoj i u inozemstvu. Prosječna dob ispitanika/ca iznosi 25,23 godina.

Uključeni su ispitanici/ce podrijetlom iz svih županija, a najviše iz Grada Zagreba i Zagrebačke županije. 78,2% ispitanih osoba i dalje živi u istoj županiji u kojoj su i odrasli, dok se njih 21,8% preselilo. Najčešća preseljenja su u grad Zagreb, što odgovara strukturi migracija na nacionalnoj razini.

Što se tiče obrazovanja roditelja, većina ispitanika/ca dolaze iz niže obrazovanih obitelji te pod obrazovanje i oca i majke najčešće prijavljuju srednju trogodišnju školu.

2.2 Školovanje

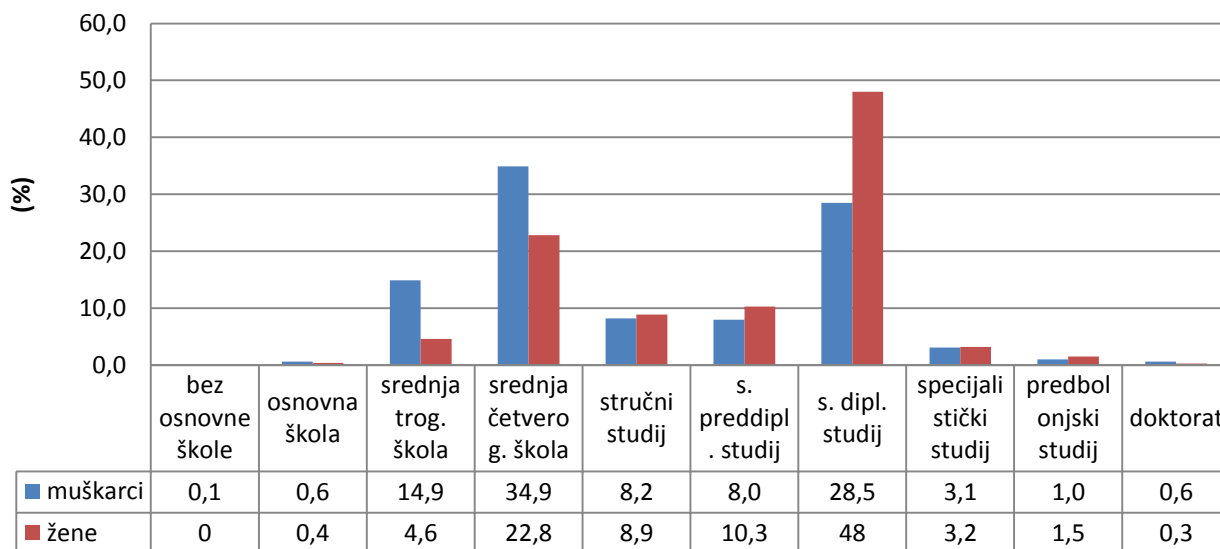
Tablica 1 prikazuje trenutno najviši postignuti stupanj obrazovanja ispitanika/ca, te možemo vidjeti da je manjina, 33%, nižeg obrazovanja, dok je većina, 67%, višeg ili visokog obrazovnog statusa.

Iz grafičkog prikaza 3 možemo vidjeti da žene dominiraju u višim obrazovnim kategorijama, a muškarci u nižim. Ovakva raspodjela odgovara i podacima na općoj populaciji prema kojoj su žene prosječno obrazovanije od muškaraca.

Tabela 1 Stupanj obrazovanja ispitanika/ica

	n (%)			
bez osnovne škole	1	0,0	Niže	
osnovna škola	13	0,4	obrazovani	
srednja trogodišnja škola	205	7,0		33%
srednja četverogodišnja škola	753	25,6		
stručni studij	258	8,8	Više i	
sveučilišni preddiplomski studij	288	9,8	visoko	
sveučilišni diplomski studij	1284	43,6	obrazovani	
specijalistički studij	94	3,2	67%	
prebolonjski studij	40	1,4		
doktorat	10	,3		
ukupno	2946	100,0		

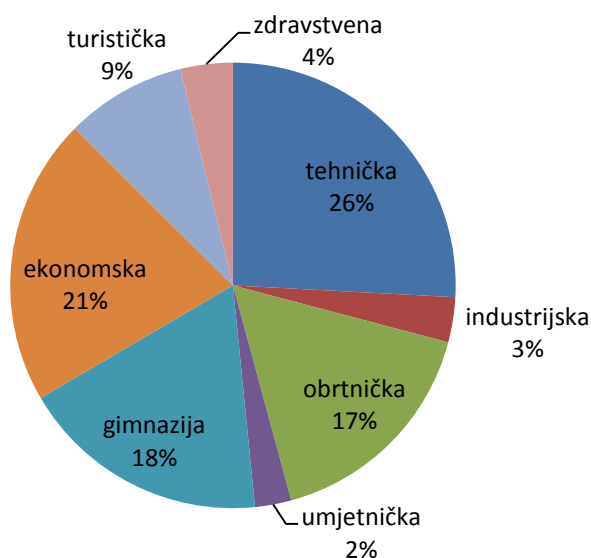
Grafički prikaz 1 Stupanj obrazovanja s obzirom na spol (postoci)

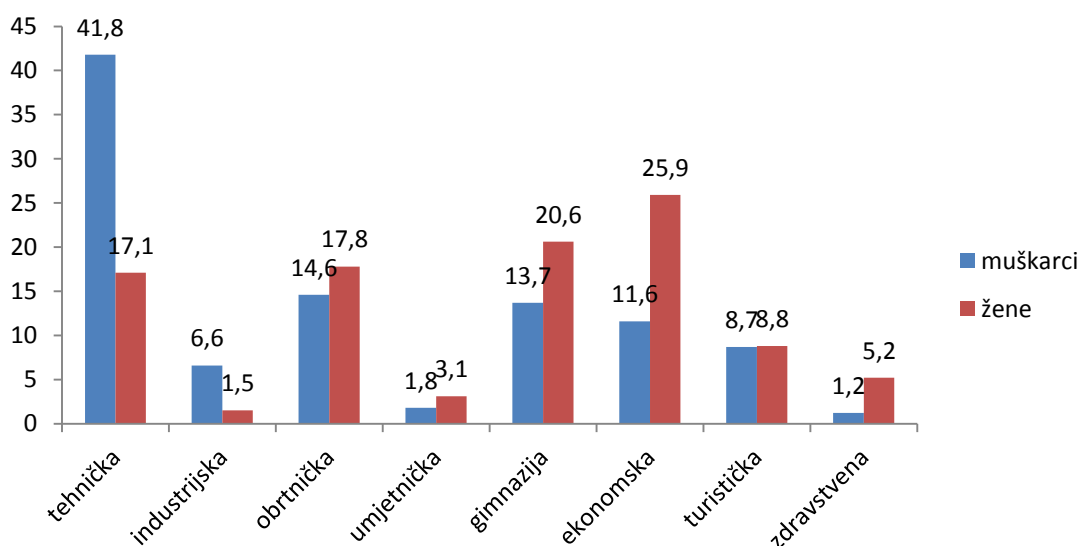
2.2.1 Niže obrazovani/e

Grafički prikaz 2 pokazuje vrste srednjih škola, a grafički prikaz 3, njihovu raspodjelu po spolu. Sukladno tome što muškarci češće završavaju srednju školu kao najviši oblik svog obrazovanja, tehnička škola je najzastupljenija vrste završene srednje škole kod naših ispitanika/ca. Iz grafičkog prikaza 5 vidimo da, osim tehničke, muškarci češće završavaju industrijsku školu, dok su žene zastupljenije u obrtničkim, ekonomskim i zdravstvenim školama te gimnazijama.

Grafički prikaz 2 Vrsta završene srednje škole (kod onih kojima je to najviši postignuti stupanj obrazovanja)

Grafički prikaz 3 Vrsta srednje škole po spolu (u postocima)

Samo 12,2% osoba kaže da su za vrijeme obrazovanja primali neku vrstu stipendije. Najčešće primana stipendija je gradska ili općinska, te ona na temelju uspješnosti, roditelja branitelja ili imovinskog statusa.

348 (36,1%) ispitanih osoba za vrijeme obrazovanja radilo je poslove za novčanu naknadu, od čega je kod njih 80% bila riječ upravo o poslovima vezanim uz njihovu struku. 272 (28,2%)

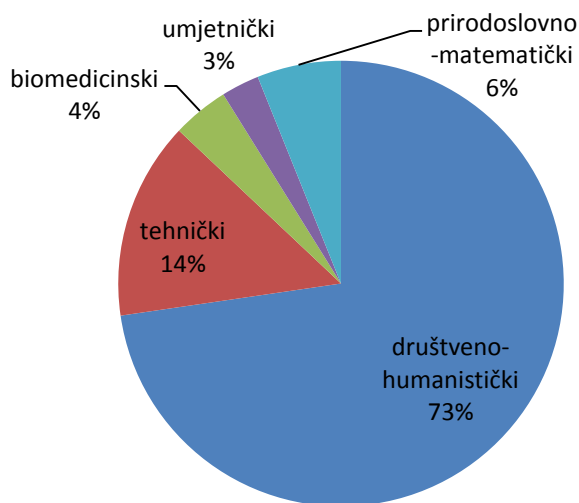
ispitanika/ca ja za vrijeme obrazovanje volontiralo, od čega je volontiranje njih 57% bilo vezano uz struku.

S obzirom da je rad i volontiranje u struci stečeno radno iskustvo za vrijeme obrazovanja, kreirana je nova varijabla koja ispitanike/ce dijeli na one sa i bez stečenog iskustva u struci te vidimo da je ukupno 30% niže obrazovanih ispitanika/ca steklo iskustvo u struci već za vrijeme obrazovanja.

2.2.2 Više i visoko obrazovani/e

Najveći broj više i visoko obrazovanih ispitanih osoba završili su fakultet društveno-humanističkog usmjerenja (grafički prikaz 4). U tom usmjerenju dominiraju žene, dok su muškarci zastupljeniji u tehničkim usmjerenjima.

Grafički prikaz 4 Vrsta završenog fakulteta

Što se tiče mjesta studiranja, 1285 (65,6%) osoba studiralo je izvan mjesta u kojem su živjeli, njih 254 (13,0%) u istoj županiji, a 1031 (52,6%) van svoje županije. Ovaj podatak govori u prilog činjenici da više i visoko obrazovanje, unatoč trenutnom modelu besplatnog studiranja, zahtjeva prilično veliko financijsko opterećenja s obzirom na to što se većina mladih mora

preseliti, a kapaciteti domova su višestruko nedostatni, a troškovima stanovanja pridodaju se i troškovi hrane i javnog prijevoza.

Najčešća visokoobrazovna krovna institucija je Sveučilište u Zagrebu.

Za vrijeme studiranja stipendiju je dobivalo 42,5% osoba. Najčešći davatelji stipendija su grad ili općina te država, a najčešći razlog dodjeljivanja je uspješnost (tablica 2).

Tablica 2 Vrsta stipendije

Vrsta stipendije:		broj
Razina:	Državna	327
	Županijska	77
	Gradska/općinska	400
	Sveučilišna	58
	Privatno ili javno poduzeće	71
	Nešto drugo	94
Razlog:	Uspješnost	563
	Imovinski stutus	238
	Invaliditet	6
	Deficitarno zanimanje	57
	Roditelj branitelj	109
	Nešto drugo	122

1458 (74%) ispitanika/ca je za vrijeme obrazovanja obavljalo poslove za novčanu naknadu. Njih 734 (37,2%) kaže da je njihov posao bilo vezan uz njihovu struku.

920 (46,6%) ispitanih volontiralo je za vrijeme obrazovanja, od čega njih 708 kaže da su volontirali u poslovima vezanim uz svoju struku.

Ukupno gledajući, 793 osoba steklo je iskustvo u struci putem rada ili volontiranja.

2.3. Trenutni radni status

Trenutno je zaposleno 1034 (35,1%) ispitanika/ca, a nezaposleno njih 1910 (64,9%).

Tablica 3 Zaposlenosti i nezaposlenost s obzirom na obrazovanje, spol i iskustvo

	zaposleni		nezaposleni	
	n	(%)	n	(%)
Niže obrazovanje	196	20,2	776	79,8
Više i visoko obrazovanje	838	42,5	1133	57,5
Muškarci	196	29,1	477	70,9
Žene	838	36,9	1433	63,1
Bez iskustva	603	32,3	1265	67,1
S iskustvom	431	40,1	645	59,9

Razlike u zaposlenosti prema nekim karakteristikama: veći udio nezaposlenih među niže obrazovanimima u usporedbi s više i visoko obrazovanimima, muškaraca u usporedbi s ženama (karakteristika uzorka)¹, bez iskustva u odnosu na one s iskustvom.

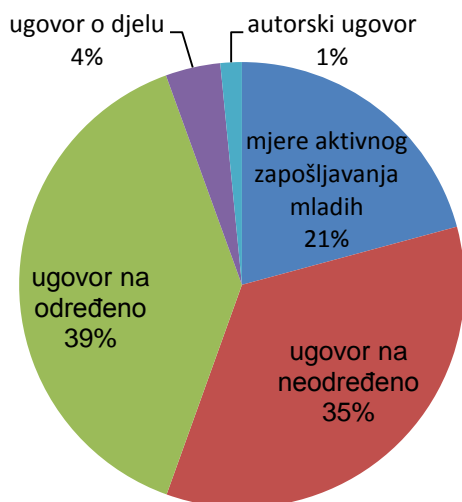
2.3.1 Zaposleni

Najveći broj zaposlenih mladih koji su sudjelovali u ovom istraživanju radi na nestalne ugovore o radu, dok je njih samo 357 (35%) zaposleno na neodređeno (grafički prikaz 9).

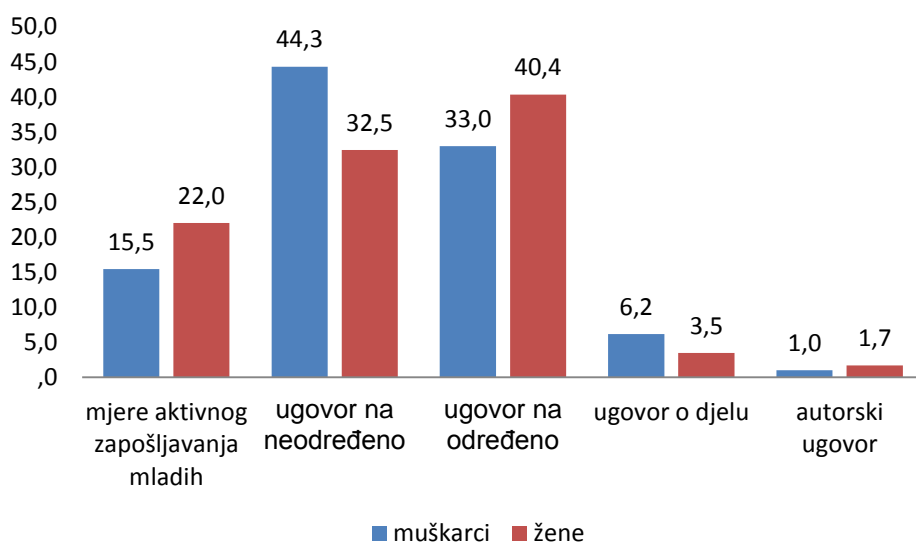
¹ Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje pokazuju da žene čine većinu nezaposlenih. Naš uzorak odstupa od ovog podatka, a razloge tome možemo tražiti u motivaciji za sudjelovanje u istraživanju – većinu uzorka čine žene, te je u poglavlju Metodologija navedeno da je u drugim *online* istraživanjima primijećeno da žene češće pristupaju istraživanjima. Naša je pretpostavljala da su se ovom istraživanju češće priključili muškarci koji su nezaposleni zbog veće zainteresiranosti za ovu temu, budući da ih se ona direktno tiče

Njih 561 (54,5%) radi posao za koji su kvalificirani, 249 (24,2%) njih kaže da im je posao djelomično povezan s strukom, dok ih 219 (21,3%) radi van struke. Što se tiče vrste ustanove u kojoj su zaposleni, njih je najviše 492 (48%) u privatnom sektoru, 371 (36,2%) u državnoj službi, 137 (13,4) u civilnom sektoru, 19 (1,9%) su samozaposleni, a 7 (0,7%) u zadrugama.

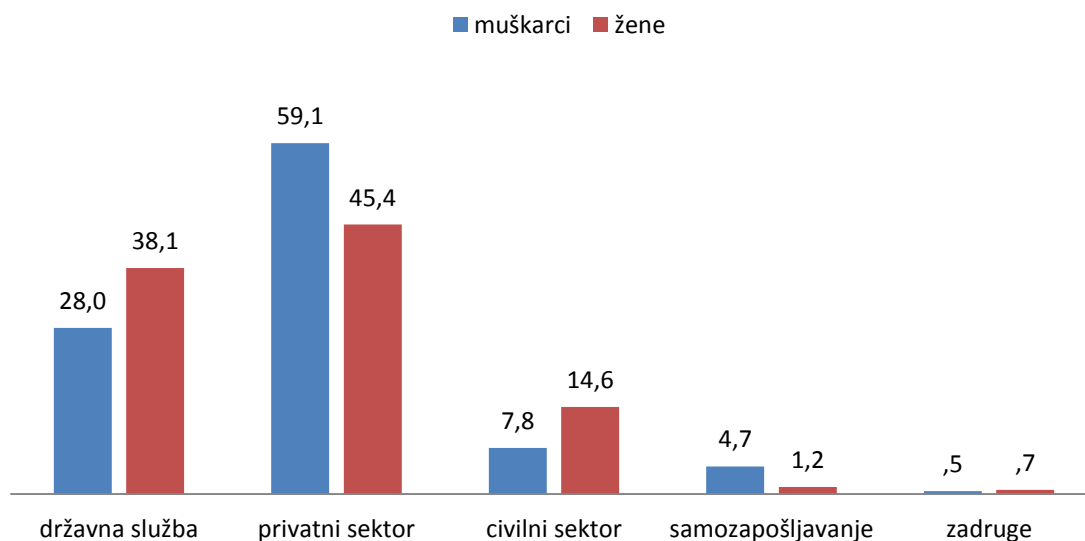
Grafički prikaz 5 Vrsta ugovora o radu

Grafički prikaz 6 Vrsta ugovora o radu po spolu (u postocima)

Grafički prikaz 7 Vrsta ustanove zaposlenja prema spolu (u postocima)

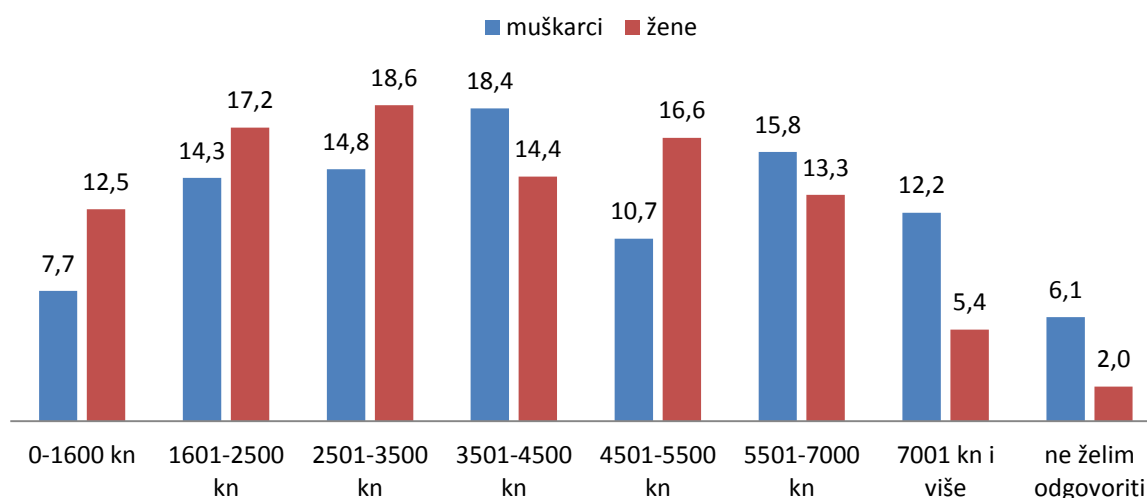

Kao što vidimo iz grafičkih prikaza podijeljenih prema spolu, žene zastupljenije u nesigurnim oblicima rada putem zaposlenja preko mjera aktivnog zapošljavanja za mlade te putem ugovora na određeno, dok su muškarci zastupljeniji u zaposlenju preko ugovora na

neodređeno. Također, muškarci češće rade u privatnom sektoru te se samozapošljavaju, dok su ispitanice zastupljenije u državnoj službi i privatnom sektoru. Ovi podaci također odgovaraju podacima na općoj populaciji.

Što se tiče iznosa plaće, više od 60% ispitanih mladih ima plaću ispod 4 500 kuna, dakle, ispod Hrvatskog prosjeka. Razlike u plaću po spolu vidimo iz grafičkog prikaza 11 – vidljivo je da su žene zastupljenije u kategorijama nižih plaća, a muškarci viših (grafički prikaz 8).

Grafički prikaz 8 Iznos plaće po spolu (u postocima)

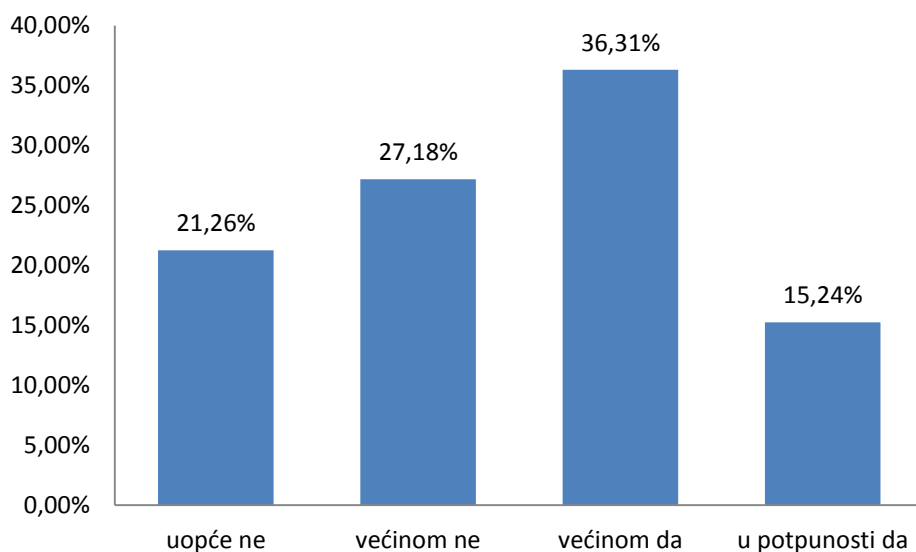

81,3% sudionika/ca u istraživanju odgovara da plaću dobiva uvijek redovito, a njih 13,2% većinom redovito. 25 (2,4%) osobe većinom plaću ne dobivaju redovito, dok ih 3,1% još nije dobilo prvu plaću.

61% osoba uključenih u istraživanje kaže da prekovremeno radi minimalno jednom mjesečno, a 19,9% njih prekovremeno radi čak piše puta tjedno. Od ukupnog broja osoba koje rade prekovremeno čak njih 61% kaže da im prekovremeni sati nisu plaćeni, dok su za 18% njih oni plaćeni samo djelomično!

Gotovo polovica ispitanika/ca kaže da im plaća uopće ili većinom nije dovoljna za zadovoljavanje životnih potreba (grafički prikaz 9).

Grafički prikaz 9 Frekvencije odgovora na pitanje "Je li vam plaća dovoljna za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba?"

Sukladno podacima o visini plaće i njihovoj (ne)dovoljnosti za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, čak 65,7% ispitanih mladih odgovara da im netko financijski pomaže. U najvećoj mjeri to su roditelji (67,5%) te partner ili partnerica (44,2%).

2.4 Dosadašnja zaposlenja : intervjui za posao i ugovori o radu

Ispitanici su zamoljeni da procijene jesu li im na intervjuima postavljena pitanja u vezi sa sljedećim dijelovima života: bračnim statusom, nacionalnosti, seksualnom orijentacijom, planiranjem obitelji (trudnoća/brak), psihičkog statusa te ostala privatna pitanja (nevezana za obavljanje posla). Rezultati pokazuju kako se najveći postotak odnosi na sljedeća područja: bračni status (36.3%), planiranje obitelji (25.9%) te ostala privatna pitanja (35.8%).

Tablica 4 Učestalost tema osobnih pitanja

Tema osobnog pitanja	(%)
Bračni status	36.3
Nacionalnost	9.3
Seksualna orijentacija	2.9
Planiranja obitelji (trudnoća/brak)	25.9
Psihičkog statusa	12.4
Ostala privatna pitanja (nevezana za obavljanje posla)	35.8

Ako promatramo podatke odvojeno za muškarce i žene vidimo kako u navedenim područjima žene dobivaju više rezultate u odnosu na muškarce (tablica 5).

Tablica 5 Teme osobnih pitanja po spolu

	Muškarci	Žene
Bračni status	30.3%	38.1%
Planiranje obitelji (trudnoća/brak)	14.6%	29.3%
Ostala privatna pitanja (nevezana za obavljanje posla)	32.4%	36.8%

2.5 Privatni život i emocionalna stanja

2.5.1 Zadovoljstvo životom

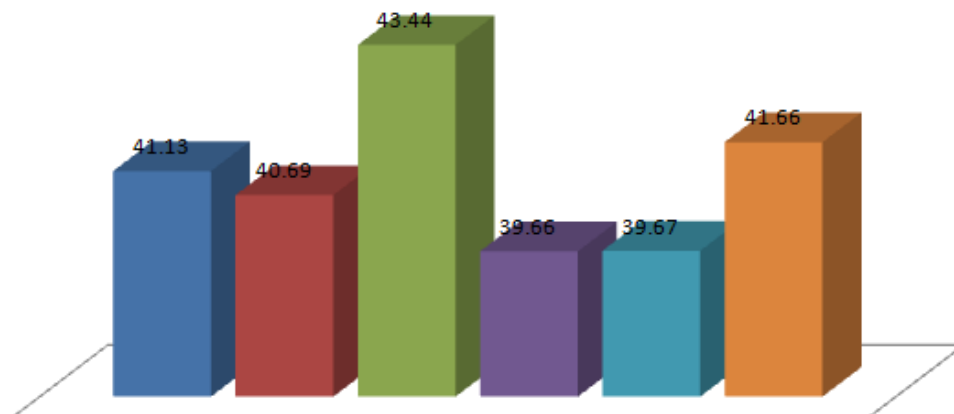
Ispitanici su zamoljeni da na ljestvici od 1 do 5 (1- uopće nisam zadovoljan/na, 2- većinom nezadovoljan/na, 3- ne mogu procijeniti, 4- većinom zadovoljan/na, 5- u potpunosti sam zadovoljan/na) procjene koliko su zadovoljni pojedinim dijelovima svog života. Za ispitivanje korištena je skala „MANSA (Manchester Short Assesment of Quality of Life Scale) koja predstavlja instrument za ispitivanje subjektivne kvalitete života, a razvili su ga Priebe i sur. (1999.) s ciljem ispitivanja općeg zadovoljstva životom te nekim specifičnim područjima života (obitelj, zdravlje, materijalni status, socijalni život i dr.).

Ukupni broj bodova koje je bilo moguće ostvariti na ovoj skali je 60 (najviša razina zadovoljstva kvalitetom života), dok minimum iznosi 15 (najniža razina zadovoljstva kvalitetom života). Prosječni rezultat koji su ispitanici ostvarili iznosi 41.03 koji upućuje na srednju razinu zadovoljstva životom.

Daljnjom obradom podataka dobijemo sljedeće rezultate: više i visoko obrazovani (41.66), zaposleni (43.44) te žene (41.13) su u prosjeku zadovoljniji kvalitetom života. Smatramo važnim za istaknuti kako zaposleni (kao što je vidljivo u grafu) imaju najveću prosječnu vrijednost na skali subjektivne kvalitete života.

Ukupno zadovoljstvo životom

■ žene ■ muškarci ■ zaposleni ■ nezaposleni ■ niže obrazovani ■ više i visoko obrazovani

2.5.2 Tjeskoba

Grafički prikaz 11

Ispitanici su procjenjivali jesi li u posljednjih šest mjeseci osjećali i u kojoj mjeri neke od navedenih simptoma povezanih s generalnim tjeskobnim stanjem. Više od polovice ispitanika navodi kako većinom ili stalno osjeća sljedeće simptome: uznemirenost (58.2%), razdražljivost (52%), napetost (65.8%), zabrinutost (75.4%) te nesigurnost (60.2%).

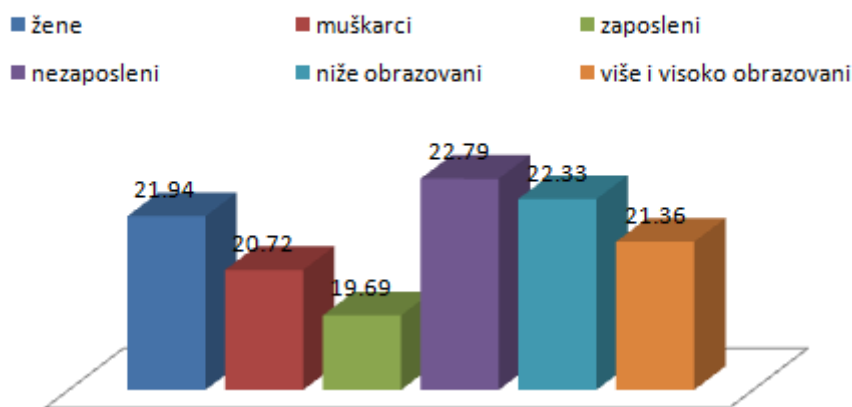
Ukupni broj bodova koje je bilo moguće ostvariti na ovoj skali je 44 (najviša razina tjeskobe), dok minimum iznosi 11 (tjeskobe). U prosjeku žene (29.06), nezaposleni (29.03) i niže obrazovani (28.74) postižu više rezultate, tj. u stanju su izraženije tjeskobe. Zaposlenost je kategorija koja ima drugi po redu najmanji prosjek na skali tjeskobe, što nas dovodi do rezultata nekih inozemnih istraživanja, nezaposlenost mladih nakon završetka školovanja vodi do značajnog opadanja na području mentalnog zdravlja koje inače nije karakteristično za ovu dobnu skupinu, dok se kod mladih koji ostaju unutar obrazovnog sustava ta promjena ne javlja. Rezultati pokazuju da nezaposlenost ne smijemo zanemarivati u kontekstu prijetnji (rizičnih čimbenika) za mentalno zdravlje. Terapeuti i ostali djelatnici zdravstvenog sustava bi trebali posvetiti veću pažnju razvijanju strategija za rad s populacijom pogođenom ovom

problematikom, iako bi strategija ponovnog zapošljavanja zasigurno bila najefektivnija iz razloga što rizici za mentalno zdravlje konstantno rastu kroz period prvih devet mjeseci nezaposlenosti. (Karsten I. Paul, Klaus Moser (2009), Unemployment impairs mental health: Meta-analyses, Journal of Vocational Behavior 74 (2009) 264–282, from <http://www.sciencedirect.com/>).

2.5.3 Strahovi vezani za budućnost

Grafički prikaz 12

Strahovi vezani za budućnost

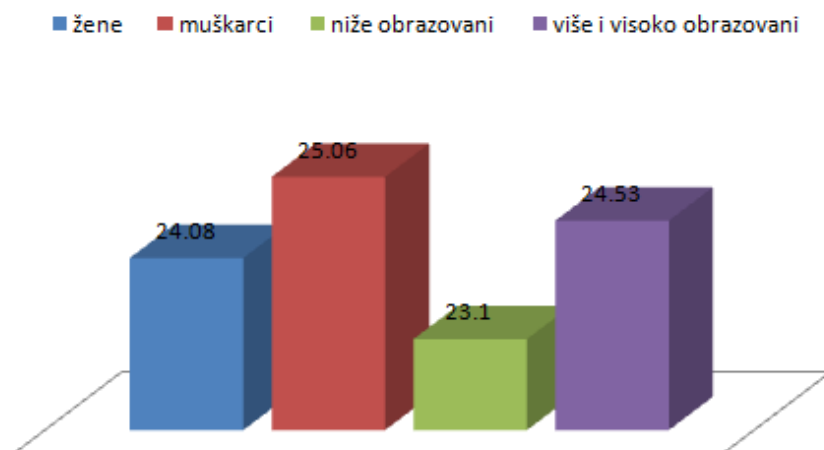
Ispitanici/e su odgovarali na pitanja o strahovima vezanima za budućnost na način da su na skali od 1 do 5 (1-ne odnosi se na mene, 2-uopće ne, 3-većinom ne, 4- većinom da, 5-da stalno) procjenjivali koliko su zabrinuti za dolje navedene procese.

Prosječne vrijednosti ukupne populacije na većini komponenti pokazuju tendenciju ka višim vrijednostima što ukazuje na veći strah/zabrinutost. Najviše vrijednosti su povezane uz sljedeće komponente: gubitak posla (3,34), nemogućnost zaposlenja (3,14), nemogućnost financijskog osamostaljenja (3,15) te nemogućnost stambenog osamostaljenja (3,22). Također, zabrinjavajuć podatak je da 41.9% mladih izražava strah od gubitka posla.

Žene, niže obrazovani te nezaposleni imaju više prosječne rezultate na skali ukupnog straha za budućnost.

Grafički prikaz 13

Zadovoljstvo poslom

n (odnosi se samo na zaposlene)=1007

Ispitanici koji su zaposleni su zamoljeni da procjene razinu zadovoljstva pojedinim stavkama vezanima za svoje radno mjesto. Radilo se o skali Likertovog tipa s odgovorima od 1 do 5 u kojoj veći broj upućuje na veći stupanj zadovoljstva. Najveći broj ispitanika je nezadovoljan plaćom (224; M=2,75) i količinom rada (79; M=2,69).

Više prosječne rezultate na skali ukupnog zadovoljstva poslom izražavaju muškarci (25.06), te više i visoko obrazovani (24.53).

2.6 Preseljenje u inozemstvo

Na pitanje razmišljanju li o preseljenju u inozemstvo, samo 14% ispitanih osoba odgovara da o tome uopće ne razmišlja. 52,4% o tome razmišlja ponekad, a 33,7% ispitanih o preseljenju u inozemstvo zaista ozbiljno razmišlja. Postavili smo im pitanja o razlozima.

Tablica 6 Razlozi potencijalnog preseljenja u inozemstvo

razlog	Postotak osoba kojima navedeni razlog igra bitnu ulogu pri razmišljanju o preseljenju:
Dobivanje posla	92,5
Napredovanje u poslu	76,5
Bolji uvjeti rada	92,3
Viša plaća	92,1
Daljnja edukacija	85,9
Stanje na području ljudskih prava	62,6
Drugačiji mentalitet	70,1
Veća dostupnost nekih proizvoda i usluga	60,3

Usporedbom grupe niže te više i visoko obrazovanih ispitanika/ca, utvrdili smo da nema razlike pri razmišljanju o odlasku u inozemstvo – obje skupine podjednako često razmišljaju o odlasku u inozemstvo.

2.7 Stavovi o položaju vlastite struke

Ispitanike/ce pitale smo da procijene na skali od 1 do 5 je njihova struka u trenutno u Hrvatskoj adekvatno cijenjena, plaćena te prepoznata u društvu (1 – uopće nije, 2 – više nije nego je, 3 – ne mogu procijeniti, 4 – više je nego nije, 5 – u potpunosti jest).

Prosječne vrijednosti na sve tri komponente naginju nižim vrijednostima – prosjek na skali cijenjenosti struke iznosi 2,07, plaćenosti 2,05, a prepoznatosti u društvu 2,30.

Ukupno 73,1% ispitanih osoba smatra da njihova struka nije adekvatno cijenjena u društvu, njih 72,1% smatra da im struka nije adekvatno plaćena, a 63,8% ispitanih osoba kažu da njihova struka nije adekvatno prepoznata u društvu.

Pri usporedbi niže obrazovanih s više i visoko obrazovanih, nalazimo statistički značajnu razliku na sve tri komponente – dakle, više i visoko obrazovane osobe u prosjeku češće smatraju da njihova struka nije adekvatno cijenjena, plaćena te prepoznata u društvu od niže obrazovanih osoba. Razlika u procjeni adekvatnosti cijenjenosti i prepoznatosti struke u društvu statistički je značajna pri razini rizika od 5%, a kod plaćenosti pri razini rizika od 10%.

Tabela 7 T-test - razlike u procjeni adekvatnosti cijenjenosti, plaćenosti i prepoznatosti u društvu vlastite struke između niže obrazovanih te više i visoko obrazovanih

Adekvatnosti:	Prosječne vrijednosti		Testiranje razlike	
	Niže obrazovani	Više i visoko obrazovani	T – vrijednost, stupnjevi slobode ²	Statistička značajnost
cijenjenosti struke	2,19	2,01	4,370; 22924	0,000**
plaćenosti struke	2,10	2,03	1,737; 2912	0,082*
prepoznatosti struke u društvu	2,49	2,20	5,960; 2911	0,000**

* statistički značajno pri razini rizika 10%, ** statistički značajno pri razini rizika 5%

² Korišten je t-test za nezavisne uzorke i homogene varijance

Zaključak

Mladi u Hrvatskoj su nezaposleni, potplaćeni, nezadovoljni kvalitetom života, zabrinuti za svoju budućnost i gotovo 34 posto njih učestalo razmišlja o preseljenju u inozemstvo, pokazuju rezultati istraživanja 'Mladi na tržištu rada'.

Samo 35 posto zaposlenih mladih radi na ugovor na neodređeno, dok su preostali zaposleni preko nestalnih i nesigurnih oblika rada. Čak 65 posto ispitanih je nezaposleno, a oni koji rade u više od 60 posto slučajeva imaju plaću ispod hrvatskog prosjeka – manju od 4.500 kuna.

Gotovo polovica ispitanika kaže da im plaća uopće ili većinom nije dovoljna za zadovoljavanje životnih potreba. Sukladno tome, čak 65,7 posto ispitanih mladih odgovara da im netko financijski pomaže. U najvećoj mjeri to su roditelji (67,5%) te partner ili partnerica (44,2%).

Primjetna je rodna razlika – muškarci su zastupljeniji među onima koji radi na ugovore na neodređeno te dominiraju u privatnom sektoru, dok su žene češće zaposlene putem ugovora na određeno vrijeme te češće rade u državnoj službi i civilnom sektoru. Unatoč tome što žene postižu bolje rezultate tijekom školovanja te su češće obrazovanije od muškaraca, i dalje zarađuju manje od muških ispitanika.

Ukupno 73,1 posto ispitanih osoba smatra da njihova struka nije adekvatno cijenjena u društvu, a 72,1 posto smatra da im struka nije adekvatno plaćena, što uzrokuje dodatno nezadovoljstvo položajem u svijetu rada.

Kada je riječ o strahovima vezanim za budućnost, 42 posto ispitanih boji se gubitka posla, a 39,9 posto strahuje kako se neće zaposliti. Također, prisutne su bojazni i od nemogućnosti financijskog osamostaljenja, kao i nemogućnost osnivanja obitelji zbog nedostatka financijskih mogućnosti i preopterećenosti poslom.

Više od polovice ispitanika navodi kako većinom ili stalno osjeća uznemirenost (58.2%), razdražljivost (52%), napetost (65.8%), zabrinutost (75.4%) te nesigurnost (60.2%), iz čega se može zaključiti kako nezaposlenost ili nesigurno i slabo plaćeno radno mjesto dovodi do kroničnog nezadovoljstva kvalitetom života.

Unatoč uvriježenom mišljenju kako će mladi lakše pronaći posao ukoliko su tijekom studija radili, volontirali ili usvajali dodatna znanja, ovo istraživanje je pokazalo suprotno. Naime, od ukupnog ispitanog uzorka, 37 posto njih je imalo prethodno radno iskustvo. Međutim, od mladih koji su radili ili volontirali tijekom studija, samo njih 40 posto je od toga imalo koristi u svijetu rada, tj. samo ih je toliko u konačnici zaposleno.

S obzirom na sve spomenute podatke, zaista ne čudi što čak 87 posto mladih razmišlja o preseljenju u inozemstvo. Gotovo svima razlozi za to vezani su uz dobivanje posla, visinu plaće, mogućnosti napredovanja i daljnje edukacije te općenito bolje uvjete rada. Više od polovice ispitanih na razmišljanje o odlasku navodi i stanje u području ljudskih prava, drugačiji mentalitet te dostupnost nekih proizvoda i usluga.